

GEPENSIONEERDEN

1. Algemeen

1.1 Situering

In de huidige maatschappij vindt 1 op 2 dat hij/zij niet genoeg geld heeft om van te leven. 2 op 3 maakt zich zelfs ernstig zorgen over het bedrag van hun pensioen. Bovendien zegt hetzelfde onderzoek dat de bezorgdheid bij consumenten (in het bijzonder diegene met een laag inkomen) onder andere steunt op de stijging van de productprijzen en de koopkrachtdaling. Er heerst ook een algemene angst voor een verslechtering van de levensomstandigheden. Meer specifiek wordt de pensioenleeftijd door veel consumenten ervaren als een moeilijke leeftijd omdat de gezondheid achteruit gaat en de gezondheidszorg daarenboven duur is.¹

Schuldhelpverleners merken op dat zich onder hun gepensioneerde cliënten veel zogenaamde 'grensgevallen' bevinden: zij verdienen net te veel om in aanmerking te komen voor bepaalde tegemoetkomingen.

1.2 Knelpunten op financieel vlak

Uit onderzoek blijkt dat senioren met een lager inkomen driemaal minder vaak eigenaar zijn van een woning en sneller in financiële problemen geraken.² Deze groep mensen wordt geconfronteerd met een snel evoluerende consumptiemaatschappij. Voor sommige ouderen is het een hele aanpassing om te budgetteren in deze tijden, vergeleken met decennia geleden. Hun leefwereld ziet er helemaal anders uit dan vroeger en de levensduurte is enorm gestegen. De commerciële wereld kan voor de ouderen een hele impact hebben: ouderen zijn soms meer beïnvloedbaar, de hedendaagse terminologie is moeilijk te begrijpen en vaak zijn zij niet op de hoogte van verschillende financiële mogelijkheden waardoor zij makkelijker te overtuigen zijn om één of ander krediet aan te gaan. Bovendien zijn er ook nog wat ouderen die moeilijkheden hebben met de 'nieuwe' euro naar waarde te schatten.

Senioren moeten het vaak doen met een pensioen dat een heel stuk lager ligt dan hun inkomen gedurende hun loopbaan. Er is sprake van een contradictie in meer vrije tijd (om te consumeren), maar minder middelen. Dit vergt inzicht en budgetteringsvaardigheden die het voor een aantal senioren erg moeilijk maken. Het is niet evident om op oudere leeftijd merkbaar in te boeten in levensstandaard. Wanneer de huur van een gepensioneerde op die leeftijd te hoog wordt, dan kan zich een verhuis opdringen. Dit betekent een ingrijpende veranderingen die voor beroering kan zorgen. Velen verzetten zich daar ook tegen met alle gevolgen van dien.

¹OIVO (2010). Arme gezinnen worden twee keer gestraft.

²OIVO (2010). Arme gezinnen worden twee keer gestraft.

Een ander belangrijk aspect zijn de schaamtegevoelens over financiële moeilijkheden bij veel ouderen waardoor zij zeer lang wachten om hulp te zoeken. Dit zijn schaamtegevoelens zowel ten opzichte van de maatschappij als voor de kinderen of vrienden. Dit kan daarenboven leiden tot eenzaamheid omdat deze mensen niet meer willen/financieel kunnen deelnemen aan activiteiten. Soms kunnen ouderen rekenen op tussenkomst van hun familie zoals bijvoorbeeld de kinderen. Toch verkeren de kinderen ook niet altijd in de mogelijkheid om hun ouders financieel te ondersteunen wanneer zij met pensioen gaan.

1.3 Pensioen: een periode van scharniermomenten

Ouder worden brengt een aantal zogenaamde scharniermomenten met zich mee die risico's voor financiële problemen vergroten. Naast een kleiner inkomen zijn mensen onderhevig aan verschillende andere situaties. De grotere fysieke kwetsbaarheid brengt meer medische kosten met zich mee. Daarnaast kan het overlijden van een partner ervoor zorgen dat men er plots alleen voor staat. Zowel financieel als administratief is dit een meer kwetsbare positie als voorheen. Schuldhulpverleners geven aan dat hun cliënteel vooral uit alleenstaanden bestaat die te kampen hebben met pensioentekort.

Doelstellingen

- De samenleving bewust maken dat investeren in de toekomst belangrijk is (pensioensparen, appeltje voor de dorst,...).
- Aanbod om te informeren of hulp te zoeken bij het budgetteren of bij financiële problemen aan iedereen kenbaar maken bij pensionering.
- Vroegdetectie stimuleren bij hulpverleners en andere instanties die met senioren werken.
- De kennis en vaardigheden om te budgetteren met het nieuwe budget en administratieve vaardigheden eigen maken aan senioren via verschillende kanalen.

Strategieën en acties

- De woningmarkt toegankelijk maken voor mensen die leven van een klein pensioen.
- Bejaardenopvangtehuizen en/of -zorg zijn vaak te duur voor ouderen (die dit enkel met hun pensioen moeten betalen). Het is een absolute must dat aantrekkelijke rusthuizen betaalbaar worden voor iedereen.
- Het taboe over geld(problemen) in de samenleving dient te worden doorbroken.
- Administratieve vereenvoudiging is voor deze groep een must.
- Taboe en de schaamte voor financiële problemen doorbreken (in seniorenclubs, bejaardentehuizen,...).
- Ondersteuning/informatie over administratieve zaken die in orde moeten gebracht en vaardigheden aanleren (in seniorenclubs, avondlessen op maat,...).
- Duidelijke communicatie over prijzen en financiële zaken in het algemeen door alle instanties (banken, ziekenhuizen, winkels, energieleveranciers,...).